

הודוה קל מס' 8/ג

מישיבת ועדה הכנסת ביום ילישי, י
בכסלו תשי"ח (3.12.1957) בשעה 8.30

חברי הוועדה:

ג ד כ ה ז:

- ב. אזניה - היו"ר
- ע. איכילוב
- א. אלטמן
- ש. בבה
- א. וילנסקה
- ח. למדן
- ג. מועדי
- נ. ניר (סגן יו"ר הכנסת)
- ז. נאור-אל
- א. תלמי
- ש. שורש

מוזמנים:

- ח. כהן - היועץ המשפטי לממשלה
- מ. רוזטי - מזכיר הכנסת.
- א. צידון - סגן מזכיר הכנסת.

א. קביעת זמן לדיון בחוק ההגבלים העסקיים
תשי"ח - 1957. סדר-היום:

ב. תקנון - סיום הדיון בתערות לפרק י"א;
דיון בפרק ההצעות לסדר-היום, בעקבות
בקשתו של יו"ר הכנסת להקדים כמה
פרקי תקנון.

א. קביעת זמן לדיון בחוק ההגבלים העסקיים תשי"ח - 1957:

היו"ר ב. אזניה: עלינו להחליט כמה זמן יוקדש לדיון זה.

ע. איכילוב: ראשית, אני מבקש לא לקיים את הדיון מיד לאחר
הוצאת השר, כי החברים אינם יכולים להתכונן
לדיון לפני שהם שומעים את דברי ההסבר של השר. אם ועדות אחרות אינן
מוכנות להביא חוקים שסיימו את הדיון בהן, לקריאה השניה, איננו יכולים
לוותר על זכותנו שלא לקיים את הדיון מיד.

ג. נייר:

אין חוק האוסר לקיים את הדיון מיד לאחר דברי השר.
אפשר להעביר את בקשתו של ח"כ איכילוב לנשיאות.

ע. איכילוב:

כך נהגו עד עכשיו.

היו"ר ב. אזניה:

זה ענינה של הנשיאות.

ע. איכילוב:

אם הנשיאות לא תנהג בהתאם לתקדים המקובל, אדרוש
דיון בוועדת הכנסת.

אשר למספר השעות - אני מציע 12 שעות.

היו"ר ב. אזניה:

אני מציע 10 שעות.

ה ר ח ל ט

להקציב לדיון בחוק ההגבלים העסקיים
חשי"ח - 1957 - 10 שעות.

ב. תקנון:

(1) ט ע י ף 7 6 :
=====

היו"ר ב. אזניה:

עלינו להחליט עוד בענין המקרים היוצאים מן הכלל
שבהם רשאית ועדת הכנסת לקבוע סדורים מיוחדים.
ייתכן שיש להגביל את הנוסח בצורה זאת שיהיה מובן שההגבלה היא למספר
השעות, שבענין זה תוכל ועדת הכנסת לקבוע סדורים מיוחדים.

יש ויכוחים רבים שבהם אין לנהוג לפי סדר הדיונים
הרגיל. בנוגע לתקציב המדינה לא היו חילוקי-דעות. השאלה היא אם יש
לתת זכות זו לוועדת הכנסת גם במקרים אחרים יוצאים מן הכלל. אני עומד
על כך, מפני שאין לראות מראש מה הם הדיונים בקריאה הראשונה ובקריאה
השנייה שמצריכים סדר אחר מזה שקבענו.

היוע"מ ה. כהן:

המקום בו עומד הסעיף הזה עכשיו מוכיח שהוא
מכוון רק לקריאה השנייה. משרד המשפטים מציע
שהסעיף הזה יחול על כל שלוש הקריאות. למעשה יש להעביר את הסעיף
הזה לסוף הפרק.

ע. איכילוב:

כאשר הוועדה דנה בזה היא התכוונה רק לקריאה
השנייה, ולכן הוכנס הסעיף הזה לכאן.

איננו יכולים להסכים לכך שהסעיף הזה יחול גם
על הקריאה הראשונה. ועדת הכנסת יכולה להחליט גם שאין כלל ויכוח על
הצעת חוק מסוימת. איש מאתנו לא יהיה מוכן להסכים לזאת, כי אנו
מדברים על הצעת חוק מטעם הממשלה.

היו"ר ב. אזניה:
דיון. וזה ברור.

אני מוכן לכך שנקבל נוסח שיבהיר שהכוונה אינה לביטול דיון, אלא שהמדובר הוא באפשרות של צמצום

היוע"מ ח. כהן:

במקום "סידורים מיוחדים" אפשר אולי לאמר "סדרי דיון מיוחדים".

ע. איכילוב:

גם הניסוח הזה טומן בחובו סכנה מסוימת, כי יכול להיות מקרה שעל אף העובדה שדרשו דיון סיעתי (בהתאם להוראות התקנון) תחליט ועדת הכנסת שהדיון יהיה אישי, או להיפך. אפשר לכתוב שבמקרה כזה אם אחת מסיעות האופוזיציה מצטרפת לסיעות הקואליציה בבקשה לקיים דיון אישי במקום דיון סיעתי, זה ניתן להעשות.

היו"ר ב. אזניה:

נראה לי שאנו יכולים להתאחד על הצעתו של היוע"מ המשפט ולכתוב "סדרי דיון מיוחדים".

ש. בבה:

בתחילת הסעיף, במקום ה"דיון" אפשר לכתוב "בויכוח".

היו"ר ב. אזניה:

בתקנון אין מושג כזה כמו ויכוח.

ה ר ח ל ט

א. לכתוב "סדרי דיון מיוחדים" במקום במקום "סדרי מיוחדים".

ב. להעביר את הסעיף הזה למקומו של סעיף 81, ומיטפור הסעיפים שאחריו ישתנה בהתאם.

(2) מכתבו של היו"ר הכנסת, י. שפרינצק,
בענין הקדמת הדיון בכמה מפרקי תקנון:

היו"ר ב. אזניה:

אקרא בפניכם את המכתב הבא שקיבלתי מיו"ר הכנסת:

"הנני עוקב בענין אחרי עבודתה של ועדת הכנסת בשטח התקנון. שמתי לב לכך שלעתים מזומנות מביחה הוועדה על שולחן הכנסת סעיפי-תקנון מושלמים בנוסחות מתוקנים, לאור הנסיון שצברנו במשך קיום הכנסת. על אף שאינני מתעלם מן העובדה שעל כל סעיף וסעיף מהקיים דיון מקיף וממצה, אשר מטבע הדברים גוזלים זמן לא מועט, אני מרשה לי להציע לוועדת התקנון להקדים את הדיון על 3 נושאים הטעונים עיון מסדר. ואלה הם: א. אופן ההצבעה בכנסת; ב. הצעת אי-אמון; ג. הצעות לסדר-היום. מן הראוי שהוועדה תתן דעתה על הנושאים הללו, לשם הגשתם לכנסת בהקדם האפשרי".

אני מציע שנתחיל לדון בענין השלישית - הצעות

לסדר-היום.

תקנון - הצעות לטה"י

ע. איכילוב:
אני מסכים שנדון בהצעות לסדר-היום כסעיף ראשון.
אני גם בעד זה שנדון בשתי השאלות האחרות.
אני מציע שוועדה הכנסת, כאשר תסיימ את הדיון בשלוש השאלות האלו, לא תניח את הפרקים מנוהלים על שולחן הכנסת, אלא תקבל אותם כהחלטות מחייבות של ועדת הכנסת, עד אשר נגיע למקום המתאים בתקנון, ואז נשבץ לתוכו גם את הפרקים האלה.

היו"ר ב. אזניה:
לא יכולות להיות החלטות מחייבות של ועדות הכנסת מבלי שתונחנה על שולחן הכנסת.

שאלת ההצעות לסדר-היום היא רצינית וקשה.
אינני יודע איך נוכל למעול אחרת מאשר להתחיל בשאלה זו. בענין ההצעה - יש שאלה של איזו הצבעה: בסיכום ויכוח, בחוק, וכו'.

מ. רוזטי:
נראה לי שאנו מטבכים את הענין ללא צורך.
אין זה סוד שהבעיה הראשונה הועלתה בעקבות ההצבעה שהיתה בסיכום הדיון הפוליטי על הצעה של ח"כ בדר בענין הצרפת. לא היה ברור אז מה לעשות. ברור לנו שאת ענין ההצבעות על הקריאה השנייה והשלישית גמרנו. בענין זה אין שאלות. את ההצבעות על הצעות לסדר-היום נצטרך לקבוע כאשר נדון בהצעות לסדר-היום. נשאר רק השאלה של הצבעות על נושאים פוליטיים, נושאים כלליים.

היו"ר ב. אזניה:
אילו הנוסח היה כזה - הייתי מקבל אותו. אבל אם מדובר על זה, אני מציע שנחכה עד שוועדת הפרושים תתכנס במקרה הקונקרטי.

מ. רוזטי:
לדעתי שאלת ההצעות אי-אמון היא דחופה יותר משאלת ההצעות לסדר-היום.

היו"ר ב. אזניה:
אין לי שום הצעות בענין זה. אנו מתלבטים בזה ואין לנו עדיין הצעה.

ח. למדן:
ז.א. שצריך להכין הצעה.

היו"ר ב. אזניה:
בענין הצעות לסדר-היום יודעים במה מדובר.

י. כסה:
מישהו צריך להכין הצעה ראשונה שושמש כחומר גלם.

היו"ר ב. אזניה:
אני מציע שנקיים דיון על הצעות לסדר-היום, ואני רוצה לפתוח בדיון זה.

ש. נבה:
מכתבו של יו"ר הכנסת בא משום שהמצב חייב זאת. אנו יודעים שענין ההצעות לסדר-היום טובל דחוי. שתי הבעיות הראשונות הן דחופות יותר ונשיאות הכנסת עלולה להתקל בהן יום-יום. קשה המידה צריך להיות בדחיפות הענין ולא בסדר. יו"ר הכנסת כתב מכתב מיוחד, משום שזה חורג מן הסדר. עלינו לגשת לדיון רציני בשאלות אלו.

ע. איכילוב:
אני מציע שבעקבות מכתבו של יו"ר הכנסת החליטה ועדת הכנסת להתחשב בבקשה ולהקדים את הדיון בבעיות אלו, ומתחילה לדון בשאלת ההצעות לסדר-היום.

היו"ר ב. אזניה:
אני מסכים.
נפתח עתה בדיון בשאלת ההצעות לסדר-היום.

היו"ר ב. אזניה:

יש לנו כלל שפעם בעשר ישיבות יש הצעות לסה"י.
אני רוצה להעלות בפניכם שאלה מוקדמת: האם אנחנו מקבלים או שוללים
הצעה טכניקלית לסדר? אחת משתי אלה: או שמקבלים שיכול חבר-כנסת לקום
ולהניד שהוא מבקש לסדר, או שמקבלים שהסדר נקבע ע"י היו"ר והסגנים
בהתייעצות עם הממשלה, ואז אין מה לבוז ולבקש לסדר, אלא באותה ישיבה
המוקדשת להצעות של חברי-כנסת. אנו נתקללים בשאלה זו מדי פעם בפעם
והיא שייכת להצעות לסדר-היום. יושבי-ראש הישיבות אינם יודעים אין
להגיב במקרה כזה.

ח. למדן:

זה שייך לסדרי הדיון, ולא דוקא להצעות לסה"י.

ש. בבה:

תמיד מבקשים רשות הדיבור לסדר ההצבעה, אך לא
לסדר-היום. לא היה אף מקרה שמישהו הציעה הצעה לסה"י
באמצע.

היו"ר ב. אזניה:

השאלה הזאת שייכת לענין ההצעות לסדר-היום,
מפני שבאותו מקום שאתה קובע שיש רשות לחבר
הכנסת להציע הצעות לסדר-היום, אתה צריך לקבוע שפרט לישיבה העשירית
אין רשות הצעות. אחרת, איך תודיע שלחברי-כנסת אין זכות לתבוע דיון.
היה מקרה שמישהו הציע באמצע הצעה.

השאלה השניה שאני מעלה היא שאלת ההצטרפות
להצעות לסה"י. אין לשאלה זו פתרון מוחלט, אבל נראה לי איזה פתרון
אפשרי. לדעתי, טובה היה אילו היינו קובעים להצטרפות זו הגבלה של 2.
ז.א. שעוד אחד יכול להצטרף להצעה שהוצעה ע"י חבר-הכנסת.

הבעיה השלישית היא זו של הצעות דחופות לסה"י.
בעיה זו לדעתי נפתרה. הפרוצדורה שלנו, לפי דעתי, עונה על שאלה זו.
פונים לבניאיות, ואם הבניאיות דוחה את הדחיפות פונים לוועדת הכנסת.

אלו הן הבעיות שאני רואה ומעלה בפרשת ההצעות
לסה"י. יש גם שאלה של הצבעות, אך את זו נראה לי שיש לכלול בפרשת
ההצבעות, שעליה מבקש יו"ר הכנסת שנדון.

אני מציע לחברי הוועדה לקבוע עמדה לכל אלה,
וכן גם לשאלה אם ענין זה צריך להיות בפרק מיוחד "הצעות לסדר-היום",
או באיזו שהיא מסגרת אחרת.

א. וילבסקה:

כאשר השר איננו בירושלים האם זאת סיבה לדחות
הצעה לסה"י הנוגעת למשרדו?

ע. איכילוב:

אני מציע שהיום נבהל דיון כללי וכל אחד
יביע את דעתו על כל הקשור בנושא זה.
לאחר הדיון, יבסח היועץ המשפטי הצעה, שתהיה מבוססת על הדעות שהושמעו
כאן. ועדת המשנה תדון בהצעה זו ותביא את הצעתה למליאת הוועדה.

שהם מוסכמים עד היום:

א. כל ישיבה עשירית של הכנסת מוקדשת כולה

להצעות לסדר-היום;

ב. אם, בגלל הפרעה מוצדקת, לא הועלו

ההצעות לסדר-היום, תוחזר זכות ההעלאה של הצעות אלו בישיבה הקרובה
הראשונה;

ג. כאשר ישיבות שלמות שהיו צריכות להיות
מוקדשות להצעות לסדר-היום, אינן מוקדשות להן בגלל דחיפותם של דיונים
אחרים - בעיקר בזמן הדיון בתקציב - יש להבטיח מיד את החזרת כל הזמן
הדרוש להצעות לסדר-היום.

(ע. איכילוב):

אשר להצעות דחופות לטה"י - דעתי היא שהצעה דחופה, שהוכרה כדחופה (ועוד אדבר על סימן ההיכר של הצעה דחופה) צריכה להיות נדונה בישיבה הראשונה של הכנסת, לאחר שאושרה כדחופה. אינני מוכן להכיר בהצעה דחופה שאין בוחגים בה בתור שכזאת.

אני מסכים שגם כאן ייקבעו אותם הטייגים בקשר לביטוח השם, כפי שהם נקבעו בשאלות. ז.א. שלא יכולה להיות הגדרה פוגעת.

נראה לי שאין מנוס בשאלה זו, מן ההתחשבות במספר חברי הטייעה. אני מציע שטייעה שמספר חבריה אינו עולה על 10 תהיה רשאית למינימום של הצעה אחת לטה"י, ואילו סעה שמספר חבריה עולה על עשרה תהיה רשאית למינימום של שתי הצעות לסדר-היום.

כיצד יטפלו בהצעות דחופות לטה"י? על הנשיאות לדון בהצעה דחופה באותו יום שהוגשה, ולא מאוחר מאשר שעה 10 למנ"ח למחרת היום. אם הנשיאות תכיר בדחיפות ההצעה יש לדון בה לכל המאוחר למחרת, בישיבה הראשונה. אחרת לא תהיה זו הצעה דחופה. אם הנשיאות מחליטה שההצעה אינה דחופה, היא יכולה לכלול אותה בסדר הרגיל של ההצעות לטה"י.

יש לשמור גם להבא על זכות הערעור על החלטת הנשיאות, בפני ועדת הכנסת. במקרה שהנשיאות דוחה את דחיפות ההצעה, ויש ערעור על החלטתה, על ועדת הכנסת להתכנס תוך 24 שעות, כדי לשמוע את הערעור.

כיצד נגדיר מה זו הצעה דחופה? - לא אוכל כרגע לבסח הגדרה מלולית קולעת, אבל העקרון צריך להיות זה שהבעיה אותם מעלים בהצעה הדחופה, מעסיקה אותה שעה את המדינה, הציבור ואת דעת חברי-הכנסת. בסופו של דבר יהיו הדברים נתונים לשיקולו של השכל הישר, אבל זה צריך להיות העקרון. אני רוצה שתנתנה הבחיות לנשיאות, כדי שהיא לא תוכל לטעון שהצעה מסוימת אינה דחופה, בשעה שהיא עוסקת בבעיה שיש לטפל בה בדחיפות.

יש ומזכיר הכנסת מודיע למציע ההצעה כי הצעתו לא תועלה בכנסת משום שהשר איננו בירושלים או שהוא חולה. מבלי לפגוע בזכותה של הממשלה, אני מעלה את השאלה אם הנימוק הזה אמנם כנה הוא (אם מותר להשתמש במונח הזה). במקרים רבים אין השרים נענים להצעה משום שאינם רוצים שבעה מסוימת תועלה בכנסת. את זאת יש למנוע. אם חבר-כנסת או סיעה ראו דחיפות בעניין, אם נשיאות הכנסת הקובעת את סדרי הדיון, קבעה שיש מקום לדיון זה, אין השר יכול להשהותו ולעכבו. הוא יכול להתחמק מתשובה ישירה, והרוב בכנסת יוריד את ההצעה מטה"י. אבל לא יותר מזה. את עצם העמדת השאלה אין השר יכול למנוע. מתעוררת אז השאלה לגבי אותם המקרים שהשר אמנם אינו יכול ללכנסת. גם לזה יש פתרון: בממשלה יש אחריות קולקטיבית; לחלק מן השרים יש טגנים ולכן גם חבר-ממשלה אחר או סגן השר יכול להשיב במקום השר.

נכון שיש מקרים יוצאים מן הכלל בהם צריך רק השר בעצמו להשיב, ונמנע ממנו - מסיבות מוצדקות - לבוא לכנסת. במקרה כזה יש לבסח את התקנון כך שיהיה ברור שרק במקרים יוצאים מן הכלל אפשר לדחות את ההעלאת השאלה בגלל העדרו של השר.

בעניין ההצטרפות להצעות לטה"י. נראה לי כי עאן לא יכולות להיות שתי אפשרויות. מי שהקדים והגיש הצעה לטה"י בנושא מסוים - זכה. לא יכול להיות שני המגיש אותה הצעה. לא ייתכן ששלוש או ארבע סיעות יגישו את אותה הצעה לסדר-היום.

מ. רוזטי: רשמתי לפני מספר בעיות הנובעות מן המצב הקיים. בחלקן הן ניתבות לפתרון ע"י התקנון ובחלקן תצטרך להשאר במסגרת של נוהג, כי לא ניתן לקבוע מסמרות לז ביהן.

אנחנו קבענו שכל ישיבה עשירית של הכנסת תהא מוקדשת להצעות לסה"י. מצד שני ניתנה רשות לנשיאות במקרה שאין מספר מספיק של הצעות לסה"י, לעבור לסדר-היום הרגיל של הכנסת. אבל בשום מקום לא נאמר שבמקום סדר-היום הרגיל של הכנסת אמר לדון בהצעות לסה"י. יש לברר אם הנשיאות רשאית לעשות כך ואם לאו, ואם רשאית לדחות או לינות את המועד הקבוע. יכול גם להיות מקרה - כפי שקרה בשבוע שעבר - ששר אחד, בדברי תשובתו, ממלא את כל זמנה של הכנסת ויתר ההצעות לסה"י אינן מגיעות לכלל דיון. האם רשאית הנשיאות להחזיר את הזמן המגיע להצעות אלו לא בישיבה המיוחדת המוקדשת להצעות לסה"י?

עלינו גם לקבוע אם הצעה לסה"י היא הצעה של סיעה או של חבר-כנסת בודד.

יום יום מגישים הצעות לסה"י ותמיד יש מלאי של כעשרים הצעות. אם ייקבע כלל שכל סיעה רשאית להגיש הצעה אחת - איזו הצעה ביקח?

יש לנהוג בהגינות כלפי השרים. נכון שיש מקרים בהם השרים מתנגדים רוצים להשיב להצעות ודוחים אותן מדי פעם בפעם, אבל יחד עם זאת יש לתת לשר שהות ללמוד את הבעיה כדי שיוכל להשיב. אי-אפשר לדרוש מן השר שישיב לשאלה שנתעוררה באותו בוקר, או אפילו יום לפני כן. יש לקבוע זמן שאם השר מבקש שהות ללמוד את הבעיה, יוכל לעשות זאת בגבולות הזמן שבקבע. אני רוצה למנוע דחיה תמידית מצד השר.

האם הנשיאות רשאית - כפי שעשתה כבר כמה פעמים - לאמר שענין מסויים אינו שייך לכנסת?

יש לקבוע ביתר דיוק מה הן זכויותיה של הנשיאות בקשר לשינוי שם הנושא. כתוב שהנשיאות צריכה לעשות זאת בהתייעצות עם המציע. יש וכוללים בשם ההצעה דברים שאינם מתקבלים על הדעת כמתאימים להעלאה בכנסת. יש וכוללים בשם קביעת עובדה או קביעת תוצאה, למשל: המעשה הבלתי-הוגן של הממשל במקום מסויים. אפשר לכתוב "המעשה של הממשל", ואת דעתו של המציע על המעשה יגיד בהנמקה. באיזו מידה רשאית הנשיאות לשלול את שם הנושא?

יש מקרים בהם מתנהל דיון בוועדה וחבר-כנסת מציע הצעה לסה"י באותו נושא - האם רשאי חבר-כנסת להציע הצעה כזאת מבלי להתחשב בדיון המתנהל בוועדה?

מתי רשאים להעלות מחדש הצעה לסה"י שהועלתה כבר פעם ונדחתה או הועברה לוועדה?

א. תלמי: מה פרוש הדבר שהנושא נמצא בדיון בוועדה? כאשר הנושא נמצא בדיון בוועדה אין צורך להביא אותו כהצעה לסה"י. אם הדבר לא הועבר אליה מן המליאה - היא אינה יכולה להביא את זה לכנסת.

ש. בבה: מר רוזטי שאל אם הנשיאות רשאית להעלות הצעות לסה"י גם לפני העשיבה העשירית, אם היא מוצאת לנכון לעשות כך. היה כבר נוהג כזה שבמקרה שלא היה סדר-יום אחר, הועלו הצעות לסה"י צריך לכתוב שלפי החלטת הנשיאות אפשר לדון בהצעות לסה"י גם לפני הישיבה העשירית.

בענין ההצטרפות להצעות לסה"י. כבר לפני שנתיים עוררתי את השאלה הזאת שהיא החשובה ביותר. אינני יכול לקבל את הצעתו של היושב-ראש שלנו, שעוד סיעה אחת בלבד יכולה להצטרף להצעה שהוצעה כבר. לפי איזה קריטריון יקבעו איזו הצעה של איזו סיעה מקבלים? אחת משתי אלה: או ששוללים לגמרי את ההצטרפות, או שמאפשרים הצטרפות ללא כל הגבלה. אם שוללים את ההצטרפות, יכול המציע לטעון שהצעתו היא שונה מן ההצעה שהוגשה כבר. אם הוצעה הצעה בענין חסיפת העתונאי, הטני יכול להציע הצעה על התנהגות המשטרה, שלישי על יחסה של הממשלה

(ט. בבה):

לעתונות. אפשר להרבות כהנה וכנה על אותו נושא, אם מניט את השם. על הנשיאות לקבוע אם הדבר הזה הוגדר כבר כנושא או לא.

אני מציע שאם נושא מסוים הועלה כבר, אין מקום להצעה שניה באותו נושא. אם נגהג כך, נדרבן את הטיעות ליתר יזמה עצמית. אינני מציע לחלק את ההצעות לפי טיעות, כי שטח זה נמצא רובו ככולו בידי האופוזיציה. הבעיה היא שכאשר 8 אנשים מדברים על אותו נושא, לא נשאר זמן לנושאים האחרים.

בענין הדחיפות - נוסף להצעותיו של ח"כ איכילוב, אני מציע שנגדיר את הדחיפות לפי הקריטריון הבא: אם יותר מטיעה אחת, או אם הוגשה הצעה עם מספר חתימות מסוים, יש לראות את ההצעה הזאת כדחופה באופן אוטומטי. כל חבר-כנסת רשאי להציע הצעה דחופה לטה"י והנשיאות רשאית להכיר בדחיפותה. אבל אם מכניסים הצעה דחופה, המוגשת ע"י יותר מטיעה אחת, או ע"י מספר חברים, רואים אותה באופן אוטומטי כהצעה דחופה.

ג. ניר:

אינני מבין את הרצון לקבוע הנחיות לנשיאות הכנסת בקשר להצעות דחופות. נשיאות הכנסת דנה ומחליטה בכל העניינים בלי הנחיות, מדוע דוקא כאן אתם דורשים הנחיות? שנית, אינני מקבל את זכות הערעור בפני ועדת הכנסת. בנשיאות יושבים 9 אנשים, נציגי טיעות השונות, והם יכולים להחליט בענין זה. אני מציע לבטל את זכות הערעור בפני ועדת הכנסת, על החלטת הנשיאות.

אני מוכן לקבל הצעה שחתימתם של 40 חברי-כנסת מחייבת את הנשיאות לראות את ההצעה כדחופה. אבל לא יותר מזה. אינני מוכן לקבל הנחיות. אם הנחיות - מדוע לא לכל יתר המקרים בהם מטפלת הנשיאות?

בענין ההצטרפות - אני שולל אותה. מי שרוצה להצטרף להצעה שהועלתה - יצביע בעדה. ההצטרפות מביאה, בעקיפין, לדיון בנושא, לפני שהכנסת החליטה על הדין. לדעתי אין מקום להצטרפות, וכל המקרים - זוכה.

יור הוועדה העלה את בעיית השאלות לסדר. אין דבר כזה בכנסת. הסדר נקבע ע"י הנשיאות והוא קבוע ועומד. אין בכנסת הצעות לסדר-היום באמצע ואין הצעות לסדר ההצבעה, כי הצעות כאלו יביאו לביטולה של הכנסת. את היושב-ראש טועה - אפשר תמיד לפנות לוועדת הטרופים. זה 9 שנים שאיננו נוהגים לתת רשות הדיבור לטה"י בזמן הישיבה. גם לסדר אין גותנים רשות הדיבור, ומקומן של ההודעות האישיות קבוע. (היור: לצערנו אין נוהגים כך). זה תלוי ביושב-הראש. יש יושב-ראש שאינם גותנים רשות-הדיבור לסדר.

ש. בבה:

עלי להוסיף לדברי הקודמים: היו מקרים בהם הטיב יור הוועדה במקום השר, להצעה לטה"י. עלינו לקבוע שלא רק השר יכול להשיב להצעות לטה"י, אלא שזכות זו שמורה גם לחברי-הכנסת.

א. וילנסקה:

מי בוחר, מבין ההצעות לטה"י שהוגשו, איזו הצעה תוגש בישיבה העשירית? ההגיון מחייב שהטיעה היא הבוחרת. אבל עד עתה היה מקובל שהנשיאות, כנראה בהתייעצות עם הממשלה, היתה קובעת איזו הצעה תועלה. את הנוהג הזה יש לשנות. אם יש לטיעה רשימה של 10 הצעות, היא צריכה שבווע לפני כן - כדי לתת זמן לשר לברר את השאלות ולהתכוון - איזו הצעה היא מציעה להעלות. אחרת טותרים את עצם הדין והמשמעות של הצעות לטה"י מטעם הטיעות.

שנית, האם צריכה להיות לנשיאות הזכות לשלול בכלל הצעה לטה"י? אינני מדברת על הצעה פוגעת ומעליבה; במקרה כזה כולם מסכימים שאין מקום להצעה. אם טיעתנו הציעה למחות נגד מינויו של שפיידל כמפקד כוחות נאט"ו, יכול מישהו לחשוב שזה אינו נוגע לנו; אבל יכול מישהו אחר לחשוב שזה כן נוגע לכנסת, כאשר ממנים אדם היה מפקד בכוחות הנאציים. אינני שוללת את זכותם של האחרים לדעתם-הם. אבל זה בגדר שיקול פוליטי, ויכולים לאמר בכנסת, בשעה שמעלים את ההצעה, שלדעתם אין מקום לדון בזה, ולהוריד את ההצעה. אבל אין לנשיאות זכות לשלול את עצם העלאת השאלה.

(א. וילנסקה:)

בענין הזכות להציע לסדר בזמן הישיבה - יכולה להיות הצעה לסדר הדיון או לסדר ההצבעה. הדעה האומרת ששום חבר-כנסת בשום מקרה אינו יכול להציע משהו, אומרת שמלא התבונה מתרכזת בנושאים, והיא מחליטה וקובעת שעד יום רביעי בעוד שבועיים לא תהיה שום זכות לחבר-כנסת להעיר שום הערה לסדר. בדרך כלל מקובל שהנשיא או קבוצת את סדר הדיונים, אבל אי-אפשר לגמרי לשלול מחברי-הכנסת את הזכות להעיר לסדר ההצבעה או לסדר הדיון. כמובן, שאין להשתמש בזכות זו בצורה מופרשת. אבל צריך לקבוע איזה כלל שמאפשר לחברי-הכנסת להעיר לסדר. אני מציעה שכן תהיה הרשות לחבר-הכנסת להציע לסדר, במקרים מסוימים. אחר-כך אפשר יהיה לדון באיזה מקרים.

בענין ההצטרפות: אני מציעה שנחליט כאן לפי ההגיון. אם חבר-כנסת פלוני מציע לדון בסעיף מסוים, יכול לקום חבר כנסת אחר ולהציע להוריד את זה מסדר-היום; יכול לקום חבר-כנסת נוסף ולהציע להעביר את זה לוועדה. מדוע תהא זכות זו שמורה רק לשר? אני מציע שישאר המצב כפי שהוא קיים היום. ז.א. שיש אפשרות - כאשר חבר כנסת מציע דיון - לחבר-כנסת שני להציע העברה לוועדה או הורדה מטה"י. סיעות יכולות גם להצטרף להצעה שהוצעה כבר, אם הן מנישות את הצעתן לפני כן, כפי שנהוג עד היום.

בענין ההצעות הדחופות, לא אגזים אם אומר שמה שהיה עד עכשיו גובל בשערוריה, מכיון שהטיפול בהצעות הדחופות הוא לעתים גרוע יותר מאשר בהצעות הרגילות. אם דוחים דחיפות של הצעה לטה"י, מבקשת הסיעה להעמיד את ההצעה בסדר ההצעות הרגיל, וזה לא ניתן לה. יכול להיות ויכוח על הדחיפות, אבל אם אין מכירים בדחיפות, יש לכלול את ההצעה בין ההצעות הרגילות. אחרת, יוצא שהצעה שנראתה למציע כדחופה, אינה מגיעה כלל לידי דיון במשך שבועות וחודשים, עד אשר תג הענין טבה.

אני מציעה:

כאשר סיעה מציעה הצעה דחופה לטה"י יש לדון בה באשיבה הקרובה. אם הנשיא או אינה מכירה בדחיפות צריכה להיות אפשרות של ערעור בפני ועדת הכנסת. אני מציעה לטעון דיון על המושג דחיפות. אינני מציעה שנכנס כרגע. לא יכול להיות שהתנגדות פוליטית לדעה מסוימת היא שתקבע את היחס לדחיפות. לא יכול להיות שגורלה של הצעה דחופה לטה"י יהיה גרוע מגורלה של הצעה רגילה.

בענין נוכחותו או אי-נוכחותו של השר - גם אם השר חולה או איננו בירושלים, יכול סגן השר או יו"ר הוועדה להשיב במקומו. אני מציעה שיקבע באורח שאינו משתמע לשתי פנים: העדרו של השר איננו טיבה לדחיית ההצעה. אחרת, פרוש הדבר הוא שאם השר רוצה - דנים בהצעה, ואם אינו רוצה, אין דנים בה.

לא ייתכן שהצעות דחופות שהיו צריכות להיות מובאות לדיון, לא תובאנה לדיון. כיום, מצד אחד מתבטלות ישיבות ומצד שני יש בעיות שחברי-הכנסת רוצים להעלות אותן. כאשר מדובר על הישיבה הפעירית צריך לקחת בחשבון גם ישיבות שהיו צריכות להיות ונתבטלו, ושנית יש לקבוע מינימום של שתי הצעות לכל סיעה.

ח. למדן:

כחברה חדשה בוועדה ארשה לעצמי קצת לסטות מן הדיון הטכני של הצעות לטה"י. ההצעות לטה"י ושאלות הם האמצעים שניתנו לסייעות, שאינן משתתפות בקמשלה, אפשרות לעורר שאלות. בזמן האחרון השתבשה החלוקה בין שתי הצורות. אתן דוגמא: אם לפני זמן מה קרה אסון עם 14 ילדים, היתה הצעה לטה"י לדון. נתאר לעצמנו שהכנסת היתה מקבלת את ההצעה והיתה ניגשת לדיון והיתה צריכה לברר איך קרה שנשאר מוקש. ז.א. שהצעה זו לא הוצעה כדי לדון בה, אלא זוהי הצעה טיפוסית לשאלתה, שתוגש לשר, ושבה ישאל מה צריך לעשות כדי שהדבר לא יקרה שנית, ואם ערך כבר חקירה. ועוד דוגמא: קרה אסון שני שילד גשרף בצריף. מה יכולה הכנסת לדון במקרה הזה? זה נושא טיפוסית לשאלתה.

(ח.מ. ל"ט: 4)

יש מקרים רבים כאלה וזוהי תוצאה מכך שכל סיעה יכולה להגיש כל מטרה של הצעות לטה"י שהיא רוצה בהן. היא אינה חייבת לצוות כל סלקציה. איננו מציעה שתונהג צנזורה - מה כן ומה לא - מלבד הדברים שאינם בוגעים לענין. אבל אני מקבלת את הצעתו של ח"כ איכילוב, שייקבע מינימום מסוים של הצעות, שאותו יכולה הסיעה להגיש, ואז ממילא היא תבחר את ההצעות הנראות בעיניה כחשובות ביותר.

הכנסת הופכת לבית-מדרש, כי מעלים כל מיני הצעות שאין להן כל קשר לכנסת. ח"כ וילנסקה הזכירה את הצעתם בענין מניין של שפיידל. ייתכן שזה מסול - אבל האם זה המקרה היחידי? לא צריך להכנס לזה אם הכנסת אינה רוצה להסתבך ולהתפך למטרד החוץ. הסיעה תצטרך לשקול, אם תהיינה הגבלות - עם סדרוגטיבה לטובת האופוזיציה - איזו הצעה להביא. אני מציעה שייקבע איזה מקסימום אופטימלי לחלוקה בין סיעות הקואליציה והאופוזיציה - לטובת האופוזיציה - ולפי זה בשיאות הכנסת תקבע את זמני הדיון. במקרה כזה הייתי מציעה להאריך את הזמן העומד לרשות המציעים אפילו עד ל-15 דקות.

א. צידון:

היום לא ברור כמה זמן עומד לרשותו של המציע. יושב-הראש בדרך-כלל סבור שיש 5 דקות להנמקת ההצעה. ב-5 דקות אי-אפשר להעלות הצעה.

האם אפשר להגביל גם את זמנו של השר? יש מקרים שהשר הופך את תשובתו לסקירה על כל פעולת משרדו. גם לשר צריכה להיות מסגרת מסוימת.

יש מקרים שהשר אינו מציע להעביר את ההצעה לוועדה, וחבה אחר, שהצטרף להצעה, מציע העברה לוועדה. במקרה כזה צריך לקבוע שהזמן העומד לרשות המציע השני, הוא פחות מן הזמן העומד לרשות המציע העיקרי.

מה הדין במקרה שהמציע מוותר על הצעתו, לאחר שהוא שומע את דברי התשובה של השר? האם יכול מישהו אחר בכנסת לדרוש שתתקיים ההצעה, על אף ויתורו של המציע.

עד היום הצביעו על הצעות לטה"י בעד דיון, בעד העברה לוועדה או בעד הסרה מסדר-היום. האם יש להצביע את האפשרויות האלו האחת מול השניה, או כל אחת בעד ונגד. אני מציע שנדון בשאלה, שתערך הצבעה בעד ונגד ההצעה, ואם תשארנה 2 אפשרויות, גם כן להצביע בעד ונגד.

הינ'ר ב. אזניה: נראה לי ששוב יותר הנוהג הקיים.

א. צידון:

אם הועלתה הצעה והיא נצחתה ע"י הכנסת, האם אפשר כל חדש, או חודשיים, או שלושה חדשים להעלותה מחדש?

כמובן, אם הנושא נמצא בדיון בוועדה, שהכנסת היא שהעבירה אותו לוועדה, אין מקום להעלותו עוד הפעם בהצעה לטה"י. אבל יש מקרים שהבעיה נדונה בוועדה מיזמתה-היא. אם המקרה מועלת בכנסת, יש מקום להעבירה לוועדה, לפי הוראה של הכנסת. (א. תלמיץ אין זה נימוק כדי לפסול את ההצעה לטה"י).

אשר לתשובת היושב-ראש במקום השר, היו מקרים כאלה, אבל יש לקבוע את הדבר.

יש עוד בעיה: מצטברת אצלנו ערמה של הצעות. נותנים לסיעה לבחור בהצעה שהיא רוצה בה ויתר ההצעות נשארות. הייתי מציע להגביל את הזמן לחדש או חודשיים, ואם המעלה לא עלתה בכנסת - היא מתבטלת. לא ייתכן שבארכיון הכנסת יהיו מאות הצעות לטה"י שבין כה וכה לא יוכלו להגיע לכנסת.

חברי הכנסת דיברו כאן על הישיבה העשירית. בתקנון כתוב ישיבת יום ד', אחת לשבועיים. יש בזה הבדל.

א. רזיאל-נאור: מר צידון רוצה לחדש כאן את חוק ההתיישבות לגבי הצעות שהוגשו ונשארו מונחות כאבן שאין לה הופכין ולא באשמת הטיעה. אין לזה כל שחר.

לדעתו של טגן יו"ר הכנסת ניר צריך לבטל את הערעור של ועדת הכנסת לגבי אי-הכרת הדחלפות מכיון שתמצית התבונה של חברי-הכנסת נמצאת בידי הנשיאות. כל הכבוד לבששות הכנסת ולכל אחד מן היושבים בה. אבל היינו עדים בשכנוע שעבר לטעורוריה גדולה מאד, מבישה, ולא היה בה שום צורך לשום איש ולשום צד, ואשר נבע רק מתוך זה שהיושב-ראש לא התמצא. מדוע לא יכולה הטיעה, שנמנעה מהצבעה, למסור הודעה? האם אסור לבקש רשות הדיבור לסדר? סוף סוף חברי-הכנסת אינם אוטומטים שאינם מגיבים על שום דבר. אי-אפשר להתבצר מאחורי ועדת הפרושים, ולעשות את הכנסת פלסטר.

אשר להכרת הדחלפות - הבעיה היא מה נראה דחוף למגיש ההצעה. אני מבינה שיש שיקולים שלא כל דבר יכול לעלות לסדר-היום. יש דברים שמבחינה פוליטית לא רצוי ברגע זה להעלותם. אפשר לקרוא לנציג הטיעה ולאמר לו שהנשיאות דחתה את זה מטעמים אלה ואלה, ואם הדבר אינו נראה לו, יש לו הזכות לערער בפני ועדת הכנסת; הנשיאות היא שרצתה בכך שיהיה עוד מוסד שאפשר לערער בפניו.

מה שנוגע להצטרפות - אני סבורה שצריכים לבטל את האפשרות של הצטרפות, מפני שלכל הצעה יש גם הנמקה, ומה שאינו נראה לי, יכול לו להראות למישהו אחר נמימוקים הטובים, ואי-אפשר לכבול אותי בגלל זה. אינני רוצה להצטרף להצעה שמישהו הציע אותה ונימק אותה, כפי שנימקו את ההצעה בענין ההמנון האמריקני שבוגן לפני ההמנון הלאומי שלנו בפתיחת "היכל התרבות". אילו היו רק כותבים את ההצעה בלי הנמקה, הייתי יכולה להסכים. אבל כאשר מנמקצם, כפי שטנמקים, אינני יכולה להסכים. אי-אפשר לתת לחבר-כנסת אחד להשמיע נימוקים בלי לתת למישהו אחר להשמיע את נימוקיו האחרים. כל זה ידוע מראש. אפשר לעשות סיכום ולהניח על השולחן חוברות עם שמות ההצעות לסדר-היום, בלי לדון בהם. אם יש ערך לפרוש הציבורי ויש איזו אפשרות לחבר-כנסת למלא שליחותו בתור חבר-כנסת בתוקף תפקידו, כפי שכתוב בחוק - הרי זו האפשרות ואין אחרת.

אני חושבת ששורש הרע אינו בזה שאפשר להעלות כל דבר לדיון. גם הטיעות שוקלות היטב, כי הן יודעות שאין להן הרבה הזדמנויות לדבר, והן מחלקות את ההצעות, לפי מה שעדיף. גם הנשיאות שוקלת והאפשרות להשתמש בשאילתה ידועה לחברי-הכנסת. שורש הרע הוא בזה שיש דעה מוקדמת לגבי כל דבר ודבר, ואין חברי-הכנסת יכולים להצביע באופן חופשי, כפי שהם היו רוצים לעשות. אנחנו יודעים שהרבה הצעות בבעיות שאין להן כל אספקט פוליטי מוכרחות להיות נדונות לשלילה מראש, משום שהמציע הוא מטיעה פלוגנית או אלמונית. זה מה שמוריד את רמת הבית.

לא הייתי משתמשת בדוגמאות אלולא הדוגמא של ח"הכ למדן בענין הילד שנשרף. לא הבאתי הצעה שהכנסת תדון על זה - כי זה ענין לשאילתה. הבאתי הצעה שהכנסת תדון על אמצעי בטיחות הדרושים לא רק בנקודת ישוב אחת, אלא ברשימה ארוכה של ישובי עולים. זה גם לא מניעת שריפות, אלא זה מכוון למקרה כשאינן במעברה אמצעי לכיבוי אש, כשאינן עזרה ראשונה וכשאינן סלפון, וכשאינן עם כל אותם הדברים שצריכים להבטיח את החיים שלא ילכו לאיבוד בגלל בדל סיגריה.

במקום שהער יעלה על המטה וישיב וימסור את האינפורמציה, הוא עולה על המטה ועורך דיון על ח"הכ רזיאל-נאור, אם היא כזאת או כזאת, אם היא דואגת באמת או דואגת בשקר למעברות, ואינו מביא אף תשובה אחת לענין. רק משום שהוא כבוד השר ואני כבוד חברת הכנסת? הזכויות שוות אלא שמנצלים אותן לרעה.

(א. רזיאל-נאור)

זה לא היה המקרה הבודד. אנחנו נתקלים
במיטה זאת של תשובה מתחמקת, (אני חושבת שמותר להגיד "תשובה מתחמקת")
לעתים קרובות מאד.

דרושות הנחיות. לא רק הנשיאות זקוקה להנחיות.
גם השר זקוק להן. והשרים צריכים מדי פעם בפעם להזכר, באמצעות נשיאות
הכנסת, שהם חייבים לענות לעניינים. ומה שאסור אסור גם למישהו אחר הן
בטאילנות והן בהצעות לסדר-היום.

לעתים קרובות מתבטלת ישיבה שלא באשמת חברי
הכנסת. יש סיבות אובייקטיביות, ולפעמים הן לא כל כך אובייקטיביות.
אחר-כך יוצא שישירות שצריכות היו להיות מוקדשות להצעות לטה"י,
אינן יכולות לעסוק בנושא זה, כי צריכים לחוקק את החוקים. לא תמיד
מוצדק כאשר מבטלים את הישיבה המוקדשת להצעות לטה"י, והיא צריכה להיות
חסונה פחות או יותר. מובן שאם יש סיבה שלא ראו אותה מראש, צריך
להיות דיון קצר על הנושא הזה, ולא לבטל אותו כלאחר יד, מתוך גישה
שזה רק בזכוז זמנה של הכנסת. צריך להיות קבוע שכל ישיבה עשירית
אל הכנסת, או כפי שמר צידון אומר, כל ישיבת יום ד', אחת לשבעים,
תוקדש ~~להצעות לסדר-היום~~ להצעות לסדר-היום.

אשר לסדרי ההצבעה - לא ייתכן שברגע שעומדת
הצעה כלשהי להצבעה - וההצעה היתה לפני נשיאות הכנסת והיא לא מצאה
אותה לבלתי-כשרה - שלפתע פתאם תוגש לבית הצעה שלא להצביע על ההצעה
שהוגשה. לא ייתכן שהצעה כזאת תהא מוגשת ע"י חבר-כנסת או ע"י נשיאות
הכנסת או ע"י שר בממשלה. אני מתכוונת למה שקרה בשבוע שעבר שהצעה
שהובאה לנשיאות והיא לא פסלה אותה, בשעת ההצבעה קם ראש הממשלה והציע
לא להצביע אותה. הנשיאות שינתה את החלטתה 5 פעמים. דבר כזה הוא
בלתי-אפשרי. תקרית כזאת אינה יכולה לסנות את סדרי הכנסת. אם ההצעה
אינה נראית לכם - תורידו אותה, אבל לא תוכלו לטעון שאין להצביע אותה.
אם ההצעה חייבה דיון מחדש או צעדים חדשים, אפשר היה להפסיק את הישיבה.
הנשיאות יכלה להתייעץ והממשלה יכלה להתכנס ובסופו של דבר להציע מה
שהם רוצים. אבל לא ייתכן לקום באמצע הישיבה ולהציע לא להצביע, הצעה
שלא הועלתה כלל לפני כן בבית.

צריכות להיות הוראות ברורות איך מצביעים.
עד כה היה נהוג להצביע בעד, נגד והעברה לוועדה. אי-אפשר לאמר שלא
מצביעים.

א. תלמי:
עלינו לקבוע כמה וכמה כללים. לפי דעתי אנחנו
קובעים מינימום מסוים לסיעות לכל ישיבה, והסיעה
קובעת - מתוך ההצעות שהיא מגישה - לגבי אותו מינימום את סדר ההצעות.
השר חייב לענות, תוך זמן מוגדר, ע"י התקנון, להצעה אשר הסיעה קבעה
את ראשונותה לגבי ההצעות האחרות. יש זמן מוגבל לסיעה להנמקת הענין
ויש גם זמן מוגבל לשר המשיב. העובדה שהשר יכול לדבר תמיד, בכל
רגע, בכל ויכוח, היא אשר עומדת לו. הוא יכול להסביר כל דבר שהוא
רוצה בהזדמנויות שונות, ואז הוא אינו מוגבל. ואילו כאן יש הרבה
בעיות שאינן מגיעות לסדר-היום מסוג שהשר חלה או מסוג שאי-אפשר למצוא
סוג סיבה אחרת, מעמידים את השר שידבר ואז הוא אוכל את כל הזמן, ויתר
ההצעות שהיו צריכות לעלות לסדר-היום אינן מגיעות כלל. לכן, זכותו
של השר לדבר כמה שירצה שמורה לו בכל שלבי הדיון, אבל בוויכוח הזה
תהא זכותו זו מוגבלת ועלינו לקבוע את הזמן שיעמוד לרשותו.

אשר לוועדות - אני חוזרת על דברים שאמרתי
בשאלה - ברגע שוועדה דנה בענין שלא הועבר אליה מן הכנסת, אין הדיון
של הוועדה יכול לשמש הפרעה להעביר את השאלה לדיון, אלא אם כן הוועדה
מעוניינת, מתוך סיבות שאינן מוטברות לי, שהדבר לא יעלה בכנסת. באמר לי
שהצעה שלי לטה"י לא הועלתה מפני שהוועדה דנה באותו נושא. אם לדון
על הענין הזה, צריכה כל ועדה להאמץ בזה שמעלים לטה"י ענין שהיא דנה
בו ביזמתה-היא, כי אז יש לה אפשרות להגיש את מסקנותיה לכנסת. אני
בדעה שבמידה שאינו שהוא נושא לא הועבר לוועדה ע"י הכנסת אין הדבר
הזה משמש מניעה להעלות ענין לסדר-היום.

(א. תלמי:)

מה בין הצעה לטה"י לבין טאילתה? - יש דברים יקובליים. במקרה שהענין מתכוון למקרה דבן ומקש משונה לענין דבן - זה ענין לטהילתה. במקרה שהגורא מטמש עילה כדי להרחיב את היריעה הוא מטמש נושא לסדר-היום. אני חושבת שאסור לבטל את הרשות לערר על החלטת הנשיאות בענין הדחיפות בפני ועדת הכנסת.

יש גם בעיה אם אנחנו צריכים בתקנון להגדיר מהי ככלל יש רשות לפטול הצעה לטה"י, ומה דינה של הצעה שלא הוכרה כדחופה. צריך לכתוב שהצעה כזאת תובא לישיבת הכנסת, אם הטיעה תעמוד על כך.

ענין ההצטרפות הוא דבר רציני מאד. חברי-הכנסת איכילוב ובבה אמרו זאת משהו מציע דו זכותו ואין אחר יכול להצטרף אליו. נשאלת השאלה: האם אתם חושבים שבעבור 10 ימים, מותר לאותה סיעה מסוימת להביא הצעה זאת או לא? האם זה טוב יותר לענין או לא? האם לא טוב יותר שעוסקים פעם אחת בוויכוח דושא על נושא מסוימת? או שטוב לאמר שמי שהקדים זכה. ואילו אני חושבת שמוטב לנו בבת-אחת לעסוק בנושא זה; בישיבה אחת לתת ביטוי בסגנון שונה ומתוך סיבות שונות, מאשר לעשות את אותו הוויכוח כל חודש או כל 10 ימים.

ע. איכילוב: כאשר נאמר כאן שאסור יהיה להעלות את אותה הצעה/לעבור תקופה מסוימת, הכוונה היתה להצעה באותו נושא, ולא חשוב איזו סיעה מגישה אותו.

א. תלמי: אני למשל אחרתי בענין מסוים, מטני שאני גרה במקום מסוים ולא הצלחתי לתפוש את הקשר - מה אני אשמה? האם אני צריכה לוותר על הביטוי או על הגישה או על היחס שלי לענין, שהוא לצדדי שונה משלך? אינני רואה גם אפשרות להגביל את זה לאחד או שנים, כי אינני יודעת מי ישקול כאן.
אני חושבת שהזכות להצטרפות אינה מפריעה לעבודתנו, ולא הייתי מציעה הגבלה בענין זה.

א. אלטמן: בדרך כלל נוהגים נציגי הקואליציה לראות את ההצעות לטה"י, כאילו הן באות רק כדי לבזול מזמנה של הכנסת, או כאילו היה מט מסוים שצריך לשלם אותו. גישה זו אינה רצויה ויש לשנותה. ההצעות לטה"י מכניסות חיים לכנסת כי הן דנות בענינים אקטואליים. כדי שיהיה להן איזה ערך אסור שתהיה צנזורה עליהן מבחינת מה מותר ומה אסור להגיש. אינני מדבר על מקרים יוצאים מן הכלל שהכל מסכימים שאין להעלותם בכנסת. אין טעם בהצעה אם דוחים אותה מדי פעם בפעם, עד אשר היא מאבדת את האקטואליות שלה. לדעתי יש להגביל גם את רשות הדיבור של השרים כשהם מגיבים להצעות לטה"י, כדי ששרים שיש להם כוונות פוליטיות יוכלו להעסיק את הכנסת שעה שלמה וע"י כך ימנעו מהצעות אחרות להגיע לדיון. גם אם אין כוונות כאלו, אם השרים אינם מתכוונים לכך במיוחד, יש להגביל אותם, כדי שגם שלא במתכוון, לא ימנעו מהצעות אחרות להגיע לדיון. בדברים ברורים אי-אפשר להסתיר מאחורי ועדת הפרושים.

הי"ר ב. אזניה: אני רוצה לסכם את הדיון היום, אם כי זה עוד איננו סיכום סופי.

אני מבקש את היועץ המשפטי שבענין ההצעות לטה"י יציע לנו הצעה. אם זה אינו שייך להצעות לטה"י, זה צריך להיות בטרק י"א. אבל אני מבקש ממנו נוסח, כי הענין הוא חשוב. אי-אפשר לסמוך כאן על שיקולו של יושב-ראש זה או אחר. הבעיה היא בעיה. אני סבור שאי-אפשר להמנע מלאפשר רשות הדיבור לסדר. אבל אם לאפשר זאת, צריך לדעת שללא יותר מדקה, כדי שלא ישתמשו בזה כאמצעי לאובסטרקציות. (ע. איכילוב: כמו שאלה נוספת?) נכון.

אני מציע שבענין ההצעות לטה"י תהיה לוועדת הכנסת זכות הבקורת על החלטות הנשיאות בשני מקרים: א. במקרה של אי-הכרה בדחיפות; ב. במקרה שהנשיאות אינה מאשרת את ההצעה. (נ. ניר: במה ועדת הכנסת טובה מן הנשיאות?)

(היו"ר ב. אזניה)

מפני שלסיעה הקומוניסטית יש יצוג בוועדת הכנסת ואין לה יצוג בנשיאות. ועדת הכנסת מוגבלת ע"י הנציגות הרחבה ביותר שישנה. היא לא יכולה לקבל על עצמה הרבה תפקידים שהיתה יכולה לקבל אותם בגלל זה שהיא רחבה כל-כך, אבל לכן היא יותר חשובה בהכרעות פוליטיות כאלה.

עוד לא שמעתי דוגמא של דבר כזה בעולם.

ג. ניר:

היו"ר ב. אזניה: יש ויש. היה מעשה ונקבעה הלכה שבטרלמנט הבריטי היה דיון על התנהגות היושב-ראש ועל בעיה שנבעה מזה. הדיון הזה נתקיים בוועדה. במקרה מטויט שהיה ערעור של ח"כ בנין הבאנו את המקור האנגלי ונוכחנו לדעת שעל החלטות ה"ספיקר" יש ערעור לא של המליאה, אלא של הוועדה. בזה אין לי שום ספקות. אחרת, אי-אפשר בכלל להתקיים.

יש עוד יתרון אחד לוועדת הכנסת: בנשיאות, כאזר דניס, המערער אינו נוכח. בוועדת הכנסת הוא משתתף ויכול גם להשפיע. בטרלמנטים אחרים זה נוהג קבוע.

אשר להצטרפות - ההדגמה של ח"כ רזיאל-נאור היתה חשובה מאד, לדעתי שאין לקיים הצטרפות לכל אורך החזית של כל טיעות הכנסת, ושמוכרחים לתת אפשרות של הצטרפות לשני. אני מבקש שהיועץ המשפטי יכין לנו הצעת נוסח לכל 3 האפשרויות: שאסור להצטרף, שיותר רק לאחד, ושכלל מותר להצטרף.

אני מציע לוועדה להתגבר על ההתרשמות שהיתה מתשובתו הארוכה של ה"ר כרמל. אני בגד הגבלת השר. מוכרח להיות סיכון ציבורי אצל מי שמעלה שאלה בכנסת. הסיכון שלו הוא שלא יגידו לו רק כמה מליים, אלא שיקבל תשובה מקיפה וכוללת.

השאלה שעוררה ח"כ רזיאל-נאור בקשר להסרת הצעה מבלי להצביע עליה, אינה נוגעת לענין זה. השאלה כשלעצמה יש לה פתרון בטעיף 12(א) של תקנון מועצת המדינה הזמנית, שבו כתוב במפורש שאסור להסיר מסדר-היום.

בענין הדיון בוועדות - זה ענין מסובך ורציני מאד גם מבחינה אחרת. כאשר הכנסת מטירה הצעה מסדר-היום, מותר לה להסיר, וממשיכים לדון על אותה שאלה בוועדה, שנבה על-פי יזמתה-היא. נשאלת השאלה מה קורה לדיון בוועדה שלא בא בעקבות החלטת המליאה? זו בעיה שצריכים לתת עליה את הדעת.

הכנסת יכולה לפעמים להסיר את השאלה מטה"י מתוך ידיעה שמתנהל דיון באותו נושא בוועדה.

ש. בבא:

אני מציע שייקבע שתוך חודש או תוך ששה שבועות לא תוגשנה הצעות הוזרות.

היו"ר ב. אזניה:

אני מבקש שהיועץ המשפטי ירצה בפנינו בפעם הבאה על האפשרות של טעיף "הצעות אי-אמון". זו בעיה שאינני יודע לה פתרון. עוד אינני מבקש הצעת נוסח לענין זה, אלא שיקול בעקבות הצעה של היועץ המשפטי.

אני מוכן להביא הצעות לסעיף "הצעות אי-אמון". אני מבין שההצעה שאנסח תובא בפני ועדת המשנה.

היוע"מ ח. כהן:

כאשר ועדת הכנסת אינה עוסקת בענין אחר תהיה בזה כפילות, אם גם ועדת המשנה וגם מליאת הוועדה יעסקו בזה.

היו"ר ב. אזניה:

אני מבקש שהיו"ר יקבע לי לפחות שבועיים כדי להכין את ההצעות.

היוע"מ ח. כהן:

בבקשה. בשבוע הבא נדון בפרק הדן בהצעות חוק מטעם חבר-הכנסת.

היו"ר ב. אזניה:

ג. שונות :

א. אלטמן : מתי יובא חוק הגמלאות לחברי-הכנסת לדיון במליאת הוועדה?

היו"ר ג. אזוליה : ביקשתי שינסחו הצעת חוק.

הישיבה נבעלה בשעה 11.15